

Rahandusministri määrus „Läbivalgustuse piltide andmekogu põhimäärus“ seletuskiri

1. Sissejuhatus ja eelnõu eesmärk

Liiduvälisest riigist Eestisse või Eestist liiduvälisesse riiki toimetamisel läbivad kaubad tollikontrolli, mis hõlmab tolli selliseid toiminguid, mis viiakse läbi kauba impordi- ja ekspordireeglite täitmise tagamiseks. Sellisteks toiminguteks on peamiselt kauba, transpordivahendi, postisaadetise ja reisija pagasi läbivaatus ning dokumentide kontroll.

Lisaks tavapärasele kauba läbivaatusele, mida tehakse vahetu vaatluse teel ja mille käigus avab kauba valdaja tolliametniku korraldusel kaubapakendid kauba üksikasjalikuks uurimiseks, on Maksu- ja Tolliametil võimalik kasutada tehnilisi abivahendeid, sealhulgas läbivalgustusseadet. Tehnilise seadme kasutamiseks annab õiguse tolliseaduse § 3.

Tegemist on transpordivahendi ja/või kauba esmase läbivaatusega, mis liigitatakse riski hindamisega vahetult seonduvaks tegevuseks. Riskijuhtimisele tuginedes võib tolliametnik kauba täiendavasse kontrolli suunata. Liidu tolliõiguse kohaselt hõlmab riskijuhtimine riski süstemaatilist kindlaksmääramist sh juhuslike kontrollide abil ning tollile kättesaadava teabe analüüsimist ja selle alusel objektile tollialaste õigusaktide rikkumise toimumise võimalikkuse suhtes hinnangu andmist.

Maksu- ja Tolliamet kasutab läbivalgustusseadmeid kõikides välispiiri tollipunktides, sadamates ja ka maanteedel toimival kontrollil. Aastas valgustatakse läbi kümneid tuhandeid sõidukeid ja kaubasaadetisi.

Toll peab andmekogusid ühiskonna ja majanduse kaitsmiseks maksupettuste ja salakaubaveo tõkestamisega, kauba importimisel tasumisele kuuluvate maksude kogumiseks ning Eesti ja liiduväliste riikide vahelise seadusliku kaubanduse hõlbustamiseks.

Reisijate nimekirjade töötlussüsteemi andmekogu (edaspidi lühinimega *BAXE*) asutamisel ja pidamisel lähtutakse avaliku teabe seaduse (edaspidi *AvTS*) peatükis 5¹ sätestatud andmekogude asutamisega seotud reeglitest ja isikuandmete kaitse seaduses (edaspidi *IKS*) §-s 6 sätestatud isikuandmete töötlemise põhimõtetest.

BAXE on uus andmekogu, mis on registreeritud riigi infosüsteemi haldussüsteemis.

Eelnõu on ettevalmistatud 2017. aasta 1. juunil jõustuva tolliseaduse § 15 lõike 6 alusel.

AvTS § 43⁵ lõike 1 kohaselt sätestatakse andmekogu põhimääruses andmekogu pidamise kord, sealhulgas andmekogu vastutav töötleja, andmekogusse kogutavate andmete koosseis, andmeandjad ja vajaduse korral muud andmekogu pidamisega seotud korralduslikud küsimused.

Eelnõu on ettevalmistatud Rahandusministeeriumi tolli- ja aktsiisipoliitika osakonna peaspetsialist Piret Liira (telefon 611 3293, e-kiri piret.liira@fin.ee).

2. Eelnõu sisu

Paragrahvis 1 sätestatakse andmekogu asutamine. Läbivalgustuse piltide andmekogu on uus loodav andmekogu, mis luuakse koostöös Läti ja Leeduga Euroopa Liidu pilootprojektina.

Tegu on Balti riikide koostööraames tehtava ühisprojektiga, mis on kooskõlas Euroopa komisjoni tollipoliitika töögrupi 16-17. detsembri 2014. a töökoosolekul kinnitatud otsusega rajada liidus ühtsed läbivalgustuste pildikogud ja Maailma Tolliorganisatsiooni ühtse pildistandardi loomise püüdlusega. Läbivalgustuse piltide andmekogu peaeesmärk on riiklike maksude kogumise tagamiseks ning maksupettuste ja salakaubaveo tõkestamiseks teabe kogumine ja töötlemine transpordivahendite ja kaubakonteinerite kohta. Pilootprojekti lisaeesmärgiks on parimate praktikate, juhtumite ja trendide jagamine. Balti koostöö tasemel on pildikogu ja andmevahetuse eesmärkideks Venemaa maismaa ja Kaliningradi oblasti vahelise transiidi jälgimine ja kaubavahetuse kiirendamine ning pildikogu loomine tolliametnike väljaõppe tarbeks, mis lubaks oluliselt vähendada koolituskulusid.

Eelnõu §-s 2 sätestatud andmekogu pidamise eesmärk, §-s 4 sätestatud andmekogu vastutav töötleja ja §-s 9 sätestatud andmete avaldamise kord kordavad tolliseaduse § 15 lõikeid 1-4 ja on lisatud põhimäärusesse selguse huvides.

Eelnõu §-s 3 sätestatakse andmeandja. Andmed andmekogusse kogub Maksu- ja Tolliamet.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse andmekogu pidamise viis. Andmekogu peetakse ühetasandilise infotehnoloogilise andmekoguna, mis tähendab seda, et andmeid töödeldakse keskses serveris ning hoitakse ühes andmebaasis.

Eelnõu §-s 6 sätestatakse kooskõlas Vabariigi Valitsuse 28.02.2008. a määruse nr 58 „Riigi infosüsteemi haldussüsteem“ § 4 lõikega 4 andmeobjekt, millega määratletakse, mille kohta andmeid kogutakse. Andmeobjekt, mille kohta andmekogus andmeid töödeldakse, on sündmus. Sündmuseks loetakse transpordivahendi või kaubakonteineri läbivalgustamist liikuva läbivalgustusseadmega.

Eelnõu § 7 loetleb andmekogus peetavad andmed.

Eelnõu §-s 8 kehtestatakse nõuded andmekogus sisalduvate andmete kaitseks ja määratakse andmekogus sisalduvate andmete turvaklassiks K2T2S2, andmekogu turbeaste on keskmine (M). Turvaklassi määramise aluseks on Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2007. a määrus nr 252 „Infosüsteemide turvameetmete süsteem“. Andmete turvaklass ja turbeaste määratakse Infosüsteemide kolmeastmelise etalon turbe süsteemi järgi. Toodud turvaklass ja turbeaste näitavad, milliseid turvameetmeid tuleb andmekogu vastutaval töötlejal täita andmeid töödeldes ning mis tingimusi esitatakse andmete käideldavusele, terviklusele ja konfidentsiaalsusele.

Eelnõu § 10. Andmekogu andmeid säilitatakse kolm aastat andmete andmekogusse kandmise päevast arvates. Perioodi valikul on lähtutud tollijärelevalve vajadustest ning süsteemi tehnilistest võimalustest.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruses ei käsitleta Euroopa Liidu õiguses reguleeritud küsimusi.

4. Määruse mõjud

Andmete kogumine ja töötlemine viiakse kooskõlla „Avaliku teabe seaduse“ ja „Isikuandmete kaitse seaduse“ regulatsiooniga, mis tagab et andmed on kaitstud ja isikute õigused tagatud.

5. Määruse rakendamise kulud

Andmekogu luuakse koostöös Läti ja Leeduga Euroopa Liidu pilootprojektina ning seda projekti rahastab OLAF (ingl k *European Anti-Fraud Office*) juunis 2015 Leedu tolliametiga sõlmitud leping nr OLAF/2015/D1/024 alusel. Eesti projektikulud (omafiantseering + käibemaks) on 271 106,89 eurot. Hanke võitja pakkumuse kohaselt on seadmele pakutav garantii ja tasuta hooldus 6 aastat. Andmekogu hooldus- ja arendustöid ning andmekogu pidamist rahastatakse edaspidi vastutavale töötlejale riigieelarvest selleks otstarbeks eraldatud vahenditest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 2017. aasta 1. juulil samaaegselt tolliseadusega.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile ning Siseministeriumile, eelnõu esitatakse arvamuse avaldamiseks Maksu- ja Tolliametile.

Vastavalt avaliku teabe seaduse § 43³ lõikele 3 on andmekogu tehniline dokumentatsioon esitatud kooskõlastamiseks Andmekaitse Inspeksioonile ja Statistikaametile. Dokumentatsiooni ei kooskõlastata Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumiga, kuna andmekogu ei liidestata X-teega.

19.04.2017